276680 - Bir kişi yazı, tercüme veya tasarımla ilgili bir iş alır daha sonra bu işleri ücret karşılığında başkasına yaptırma hakkında

Soru

Kişinin sahip olmadığı şeyi satması haram olan alışverişlerdendir. Bu hüküm sadece eşyaları değil her şeyi kapsadığı doğru mu? İnsanın elle tutulan eşyaları sahip olmadan satmaması için kurallar mevcuttur. Ancak sorun hizmetler konusundadır, zira hizmet eşyalar gibi değil örnek olarak tasarım hizmetinde herkes farklı bir tasarım ister, aynı şekilde yazı işlerinde herkes farklı bir konu ister, programlama ve geliştirme işleri de bunun gibidir. Müşterinin ne istediğini tam bilmek mümkün değil ki bu hizmeti başkasından istesin. Ben internet üzerinden yazı, tercüme, tasarım, program ve internet siteleri ile ilgili çalışmalar yapmak istiyorum bu işlemlerin bazıları benden çok zaman alır diğer işleri de beceremem, bu işleri benden daha ucuz yapan çalışanları gördüm, bu işleri beceremediğim halde başkasına yaptırabilir miyim? Nitekim müşteri benden her hangi bir hizmet istediğinde bende bu hizmeti benden daha ucuza yapan kişiden istiyorum. Benim bu şahısla daha önceden anlaşma yapmam vacip mi?

Detaylı cevap

Cevap: ,

Bir insanın sahip olmadığı eşyayı satmakla, zimmette olan bir iş üzerinde sözleşme yapmanın arasında fark vardır. Zira bu kiralama ve yaptırma hükmüne girer, buna binaen bir insan belirli bir işin yapılması üzerine sözleşme yapar daha sonra bu işi kendisinden daha düşük bir ücrete yapan birisine yaptırır ve farkı kendisine alır. Ancak işi yapacak kişi kendisi olması gerektiğine dair sözleşme varsa ve çalışanın ayrıcalıklı bir özelliğe sahip olduğu için kişinin seçimi kasıtlı ve bilinçli ise örnek olarak yazısı güzel olan bir hattat veya meşhur bir tasarımcı söz konusu ise o zaman caiz değildir.

“Eğer herhangi bir çalışan zimmetinde bir işi ücret karşılığında yapmaya taahhüt ederse örnek dikim vb. bu işi başkasına daha düşük bir ücretle yaptırmasında her hangi bir sakınca yoktur”Keşşaf el Kinaa 3/566

İbn Useymin Rahimehullah şöyle demiştir: “şayet bir insan ücret karşılığında her hangi bir işin yapılması için anlaşma yapılırsa örnek olarak bu evi her gün temizlersen sana karşılık olarak yüz lira vereceğim derse, daha sonra bu şahıs sözleşme şartları dahilinde başka bir kişiye evi elli liraya temizletirse caizdir. Aynı şekilde devlet, mescitlerin temizliği için bir şirketle sözleşme yapar örnek olarak her mescit şu kadara. Daha sonra bu şirket temizlik işini anlaştığı işçilere çeyrek fiyattan daha az bir ücretler yaptırır.

Ancak işin mahiyeti işi yapan kişi ile farklılık gösteriyorsa bu caiz değildir.

Örnek bir şahıstan “zadu mustanka” adlı kitabın yazılmasını istedin, bu şahsın hatı güzel ve hataları az olduğunu biliyorsun, bu şahıs gider hatı güzel olan birisine daha az ücretle yaptırırsa caiz değil. Çünkü alimler konu sadece hatın güzelliğiyle değil tüm yazı işlemleriyle alakalıdır diyorlar. Bir birçok insanın hatı güzel olabilir ama noktalama ve imla kurallarını bilmez buda işi olumsuz yönden etkiler. Sonuç olarak işten istenilen amaç değişiyorsa işi başkasına yaptırmak caiz değildir.Şerhul mumti 10/39

Ayrıca insanın sahip olmadığı belirli bir eşyayı satmakla zimmette nitelenen bir eşyayı satmak arasında fark vardır. Zira bu muameleye selem akdi denir. Nitekim bu alışveriş sahip olunmayan şeyleri satmaktan istisnadır. Daha detaylı bilgi için «)» (184816 nolu sorunun cevabına bakınız. Ancak sizin sorunuz icare/ kiralama ile ilgilidir. Buna binaen yazı, tercüme, tasarım, vb. çalışmalarında belirli bir ücret ve belirli bir iş üzerine sözleşme yapabilir daha sonra bunları başkasına yaptırabilirsiniz ancak müşteri işi bizzat sizin yapmanızı isterse o zaman başkasına yaptırman caiz değildir.

En doğrusunu bilen Allah’tır.